

Εκεί στο σπίτι που έμενα άκουσα από την χωριανή Θεανώ Χρίστου Θωμά ότι της είπε ο Ι. από το Μπέη Κιογιού ότι όλους τους Τζυρκώτες που έπιασαν εσφάξαν τους.

Αυτά είναι όσα είδα και άκουσα όταν ήμουν εγκλωβισμένη, μέχρι 28.9.1974. Τίποτε άλλο άλλο δεν ξέρω να σου πω.

* * *

Μαρτυρία Ανδριανής Σ. Μαϊμάρη

(Κατάθεση που δόθηκε στις αστυνομικές αρχές της Δημοκρατίας στις 4 Νοεμβρίου 1974. Η Α. Μαϊμάρη ήταν από το Τραχώνι Κυθραίας.)

Είμαι παντρεμένη με τον Στυλιανό Μαϊμάρη και έχομεν τέσσερα παιδιά. Ο άντρας μου είναι πεθαμένος. Στις 14.8.1974 όταν άρχισαν οι βομβαρδισμοί από τους Τούρκους έμεινα στο χωριό μου, Τραχώνι. Κατά τις 4.00 μ.μ. περίπου, μαζί με την πεθερά μου ονόματι Χρυσάνθη Μαϊμάρη, 65 ετών, εφύγαμεν από το Τραχώνι και επήγαμεν στο Παλαίκυδρο. Εμείναμεν εκεί την νύχταν εκείνη μέσα στο σχολείον.

Την επομένην ημέραν, κατά το μεσημέρι, ήλθεν τουρκικός στρατός στο Παλαίκυδρον και αφού περιεκύκλωσαν το σχολείον πρώτα και μετά ολόκληρον το χωριόν, επυροβολούσαν συνέχεια. Μετά εμάζεψαν όλους τους χωριανούς και με τα χέρια ψηλά μας επήραν σε ένα χωράφιν όλους, άνδρες, γυναίκες και παιδιά. Προτού μας φύγουν και ενώ είμαστε στο σχολείον μας ερεύνησαν όλους και μας επήραν ότι εκρατούσαμεν, δηλαδή χρήματα, χρυσαφικά και ο,τιδήποτε άλλον είχεν αξία. Μας έβαλαν και εκάτσαμεν μέσα στο χωράφιν για πέντε - έξι λεπτά και μετά μας επήραν πάλιν πίσω στο σχολείον. Μετά εκώρισαν τους άνδρες από 15 - 50 χρονών και τους επήραν και τους έβαλαν και κάθισαν πάλιν στο ίδιον χωράφιν. Τους υπολοίπους, δηλαδή τα γυναικόπαιδα και τους γέρους μάς αφήσαν ελεύθερους και επήγαμεν στα σπίτια μας.

Όταν φτάσαμε εμείς στο Τραχώνι επεράσαμεν από το σπίτι του Παναή Κουζουρούση και αυτόν και την γυναίκαν Ελεγκού, ηλικίας 80-85 χρονών, τους είδαμε να είναι σκοτωμένοι με σφαίρες, όπως εκάδουνταν πάνω στες καρέκλες. Κοντά στην εκκλησιάν είδαμεν σκοτωμένη τη Μαρίτσα Τζιύρκα, ηλικίας 60 χρονών περίπου. Όταν πήγα σπίτι μου βρήκα τον πεθερόν μου, Μιχαήλ Μαϊμάρη, 85 χρονών, και τον Δημητρόν Πίσσην, 90 χρόνων, να είναι σκοτωμένοι μέσα στην αυλή των σπιτιών τους.

Όλοι οι χωριανοί εμείναμεν τη νύκτα στο ίδιον σπίτι. Την επομένην ημέραν, και η ώρα 4.00 μ.μ. ήλθαν Τούρκοι στρατιώτες και μας εμάζεψαν όλους από το χωριόν και μας έβαλαν σε λεωφορείον και μας επήραν στο Τζιάος. Μέσα στο λεωφορείον έφεραν και την Μαρία Γιωργή, 80 χρονών, η οποία είχεν τραύμα στον δεξιόν μηρόν, η οποία μας είπεν ότι την επαίξαν για να της πιάσουν τα ριάλια της. Ενώ μας έπαιρναν, η Αναστασία Πέτρου μας είπεν ότι επαίξαν τον

άνδραν της με έναν στρατιώτην με πολιτικά, κοντά στον σταθμόν του τραίνου, στον κύριον δρόμον Λευκωσίας - Αμμοχώστου.

Στο Τζιάος μας έβαλαν σε ένα παλιόν σπίτι όλους μας, περίπου 34 άτομα και έφεραν και 20 περίπου εθνοφρουρούς, με πέντε - έξι βοσκούς. Μαζί μας είχε και μωρά ηλικίας ενός, δυο, τεσσάρων, οκτώ, εννιά και δεκατριών ετών. Εκεί μας έδωσαν από ένα κομμάτι ψωμί και μερικές ελιές, των δε μωρών τούς έδωσαν γάλα. Στρώματα δεν μας έδωσαν και εππέσαμεν χαμαί, αλλά μας έδωσαν 2-3 πατανίες και εσκεπάσαμεν τα μωρά.

Την άλλη μέρα το μεσημέρι μας έβαλαν τα γυναικόπαιδα και τους γέρους σ' ένα φορητό και μας επήραν στον Μαραδόβουνον και μας έβαλαν όλους μέσα στην εκκλησίαν. Μέσα στην εκκλησίαν είχεν ακόμα 150 άτομα περίπου. Επρόσεξα ότι την εικόναν του Προφήτη Ηλία την είχαν για κάθισμα και εκάθοντο οι Τούρκοι. Επρόσεξα επίσης ότι το πάτωμα της εκκλησίας ήτο χαλασμένον και σε διάφορα μέρη της εκκλησίας είχεν τρύπες από πυροβολισμούς. Εκεί εμείναμεν δυο - τρεις ώρες και αφού μας κατέγραψαν, έβαλαν σε διάφορα σπίτια, σε ομάδες από 12 - 15 άτομα. Μετά έφεραν και άλλους μαζί μας και εγίναμεν όλοι 19. Είμαστε όλοι ηλικίας από ενός μέχρι ενενήντα χρονών.

Εκάμαμεν δώδεκα ημέρες στον Μαραδόβουνον και μετά μας έβαλαν και τους 150 σε λεωφορεία και μέσω Τζιάους, Κυθρέας, Δικώμου, Μπογάζι μας έφεραν στην Λευκωσία στα παλαιά δικαστήρια. Όταν εξεκινήσαμεν μας είπαν ότι μας έπαιρναν να μας ανταλλάξουν, αλλά όταν εφθάσαμεν εκεί μας είπαν ότι δεν ήλθαν τα Ηνωμένα Έθνη και μας έστρεψαν πίσω και μέσω των χωραφιών μας επήραν πάλιν στον Μαραδόβουνον όλους νύκτα.

Στον Μαραδόβουνον εκάμαμεν εν όλω ένα μήνα. Κατά την παραμονήν μας εκεί είδα Τούρκους στρατιώτες να λεηλατούν τα σπίτια καθημερινώς καθώς να κλέπουν και ζώα και οτιδήποτε άλλο έβρισκαν. Ότι έπαιναν τα εφόρτωναν σε φορητά αυτοκίνητα και έφευγαν. Όλες ανεξαιρέτως τις κοπέλες, ελεύθερες ή αρραβωνιασμένες τες εμάζεψαν και τες έβαλαν σε ένα σπίτι με σπασμένα τζάμια και πόρτες, κοντά στο αρχηγείον τους. Άκουσα ότι επροσπάδησαν να βιάσουν κοπέλες, αλλά τελικά δεν τες εβίασαν. Έμαδα όμως μερικές κοπέλες από άλλα χωριά που τες έφεραν στον Μαραδόβουνον εβιάσθησαν. Τον παπάν του Λευκονοίκου τον είδα και ήτο ξυρισμένος, χωρίς ράσα και με δεμένον το χέριν του. Έμαδα ότι τον εξύρισαν οι Τούρκοι και του έκοψαν τα μαλλιά του. Νερόν ήταν περιορισμένον και μας έφερναν με το τάγκιν. Όσες φορές όμως επήγαιναν κάποιοι να πάρουν νερό τους εκακοποιούσαν οι Τούρκοι. Κατά την παραμονήν μας εκεί, έμαδα ότι πέθαναν δέκα - δεκαπέντε γέροι και τους έδαψαν οι Τούρκοι.

Από τα πράγματα και τα τρόφιμα που έκλεψαν από τα σπίτια και τα μαγαζιά, μας έφερναν και σε μας μερικά. Τες κοπέλες τες ανάγκαζαν να πηγαίνουν στο αρχηγείον τους και να καθαρίζουν. Εκεί είχεν αρκετές ασθένειες, όπως δυσεντερίαν και κρουολογήματα. Κλινοσκεπάσματα και πατανίες δεν μας έδωσαν οι Τούρκοι, αλλά εκαταφέραμεν και επάσαμεν μερικά από τα σπίτια. Είδαμεν τους Τούρκους να μαζεύουν έπιπλα και άλλα οικιακά σκευή και να τα κρού-